

Základní škola Úvaly

nám. Arnošta z Pardubic 8

250 82 Úvaly

Krizový plán školy

Školní rok 2024/2025

V případě, že bude mít škola podezření na výskyt rizikového chování, bude postupovat podle Školního řádu a Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, MŠMT č.j. 21 291/2010-28.

O všech případech rizikového chování žáků nebo podezření na rizikové chování žáků bude informován ředitel školy.

Na řešení jednotlivých případů se budou podílet členové krizového týmu - třídní učitel, školní metodik prevence, zástupce či ředitel školy, výchovný poradce, školní psycholog a další příslušní odborníci. Věc bude oznámena a řešena se zákonnými zástupci.

Použité zkratky:

TU - třídní učitel

ŠMP - školní metodik prevence

ŠP - školní psycholog

VP - výchovný poradce

SP - speciální pedagog

ŠPP - školní poradenské pracoviště

VŠ - vedení školy

Obsah:

1. Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky	3
2. Alkohol	4
2.1 Konzumace alkoholu ve škole	4
2.2 Nález alkoholu ve škole	5
3. Nelegální návykové látky (dále jen NNL)	6
3.1 Konzumace NNL ve škole	6
3.2 Distribuce a přechovávání NNL ve škole	7
3.3 Zadržení NNL u žáka	7
3.4 Nález NNL ve škole	8
4. Školní šikanování	9
4.1 Řešení šikany v počátečních stádiích	9
4.2 Řešení pokročilé šikany	10
4.3 Šikana učitele (ze strany žáků)	12
5. Kyberšikana	13
6. Netolismus	14
7. Krádeže	14
8. Vandalismus	15
9. Záškoláctví	16
10. Rizikové sexuální chování	18
11. Rizikové chování v dopravě	19
12. Psychická krize/duševní onemocnění žáka	19
12.1. Poruchy příjmu potravy	21
12.2. Sebepoškozování	

12.3. Sebevražedné chování	21
13. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole	24
13.1. Jak postupovat při chronickém ohrožení dítěte	24
13.2. Jak postupovat při akutním ohrožení	25
14. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus, hate speech	25
15. Prevence vzniku problémových situací u žáků s poruchou autistického spektra (PAS)	26

1.Tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky

Prodej nebo podávání tabákových výrobků a výrobků určených ke kouření osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let tabákové výrobky a výrobky určené ke kouření nabízet, anebo je v jejich konzumaci podporovat.

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy i na všech školních akcích je zakázáno kouřit a užívat nikotinové sáčky.

Konzumace tabákových výrobků, výrobků určených ke kouření a nikotinových sáčků

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků, výrobků určených ke kouření nebo nikotinových sáčků (dále jen tabákové výrobky) v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je postup následující:

1. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat. Pedagogický pracovník ovšem nesmí žáky prohledávat, může žáka pouze vyzvat k vydání těchto tabákových výrobků (nesmí je však bez souhlasu zabavit).
2. Pedagogický pracovník o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka ([Příloha č.1](#)), u kterého byl tabákový výrobek nalezen, uvede jméno žáka, datum, místo a čas nálezu a také informaci odkud, od koho má tabákový výrobek. Zápis podepíše i žák. V případě, že žák zápis odmítne podepsat nebo vydat tabákový výrobek,, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu.
3. Pedagogický pracovník poté informuje třídního učitele žáka a školního metodika prevence (či jiného pracovníka ŠPP), jemuž předá záznam o události a odebraný tabákový výrobek.
4. Školní metodik prevence (dále jen ŠMP) podle závažnosti situace intervenuje nejprve u daného dítěte (informuje o porušení školního řádu, případně udělí výchovná opatření, sdělí žákovi konkrétní rizika, předá relevantní informace a motivuje k nekouření), následně se obrátí na rodiče (poskytne relevantní informace včetně konkrétních rizik, která v případě kouření dítěti hrozí, odkazy na další informace nebo odborné poradenské služby).
5. Pokud žák uvede, že tabákový výrobek zakoupil v obchodě, ŠMP vyrozumí Policii ČR nebo obecní policii o tom, že dochází k prodeji tabákových výrobků dětem, aby bylo provedeno šetření.

6. Zabavené tabákové výrobky předá ŠMP proti podpisu zákonnému zástupci žáka. Dokument o navrácení tabákového výrobku zákonnému zástupci přiloží k zápisu o jeho zjištění.
7. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje a rodiče se školou nespolupracují, vyrozumí škola OSPOD. Škola může od tohoto orgánu vyžadovat pomoc.
8. Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené Školním řádem.
9. V případě, že žáci kouří mimo prostory školy či školského zařízení (např. v parku) mimo plnění povinné školní docházky, pedagogický pracovník neuděluje výchovná opatření, ale může o tom informovat rodiče a provést krátkou intervenci u konkrétního žáka.

2. Alkohol

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat.

Školním řádem je stanoven zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích pořádaných školou. Školním řádem je stanoven zákaz vstupu žáků do školy pod vlivem alkoholu. Školní řád stanovuje sankce za porušení zákazu.

2.1 Konzumace alkoholu ve škole

1. V případě, kdy žák požil alkohol v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je nutné mu v další konzumaci zabránit. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jak velké nebezpečí mu hrozí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá zdravotnickou záchrannou službu. Pedagogický pracovník poté o situaci informuje třídního učitele žáka a školního metodika prevence (či jiného pracovníka ŠPP).
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka, ve kterém uvede jméno žáka, datum, místo a čas události a také informaci odkud, od koho má alkohol.
6. Pedagogický pracovník poté informuje třídního učitele žáka a školního metodika prevence (či jiného pracovníka ŠPP), jemuž předá záznam o události ([Příloha č.1](#)) a odebraný alkohol.

Pokud žák uvede, že alkohol zakoupil v obchodě, školní metodik prevence vyrozumí Policii ČR nebo obecní policii o tom, že dochází k prodeji alkoholu dětem, aby bylo provedeno šetření.

V případě, že žák uvede, že alkohol vzal doma, pověřený pedagogický pracovník (TU či ŠMP) událost probere s rodiči dítěte a upozorní je na to, že musí zabránit tomu, aby se dítě k alkoholu dostalo (musí být přijata náležitá opatření, neboť rodiče jsou zodpovědní za výchovu dítěte).

6. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí pedagogický pracovník ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Následné vyučovací hodiny nejsou žákovi omluveny.
7. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
8. Zákonnému zástupci oznámí ŠMP skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
9. Jestliže se situace opakuje, oznámí škola tuto informaci OSPOD a Policii ČR.

Pokud žák opakovaně udává, že alkohol získává doma, škola podá oznámení na Policii ČR, aby policie posoudila, zda nedochází k páčání trestné činnosti v rodině žáka.
10. V případě uživatelova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
11. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené Školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je považováno nabízení alkoholu ostatním žákům ve škole. V tomto případě je třeba přivolat Policii ČR k prošetření události a vyrozumět zákonné zástupce.

2.2 Nález alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy najdou u některého žáka alkohol, postupují takto:

1. Alkohol je třeba žákovi odebrat. Pedagogický pracovník vyzve žáka, aby alkohol odložil, ovšem nesmí žáky prohledávat, může žáka pouze vyzvat k jeho vydání.
2. Pedagogický pracovník o nález sepiše stručný záznam ([Příloha č.1](#)) s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen. Uvede jméno žáka, datum, místo a čas nález a také informaci odkud, od koho má alkohol. Zápis podepíše i žák. V případě, že žák zápis odmítne podepsat, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu.
3. Pedagogický pracovník poté informuje třídního učitele žáka a školního metodika prevence (či jiného pracovníka ŠPP), jemuž předá záznam o události.

Pokud žák uvede, že alkohol zakoupil v obchodě, školní metodik prevence vyrozumí Policii ČR nebo obecní policii o tom, že dochází k prodeji alkoholu dětem, aby bylo provedeno šetření.

V případě, že žák uvede, že alkohol vzal doma, ŠMP událost probere s rodiči dítěte a upozorní je na to, že musí zabránit tomu, aby se dítě k alkoholu dostalo (musí být přijata náležitá opatření, neboť rodiče jsou zodpovědní za výchovu dítěte).

4. ŠMP o nález vyrozumí zákonného zástupce žáka. V případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte k provedení šetření v rodině. V případě, že žák opakovaně udává, že alkohol získává doma, škola podá oznámení na Policii ČR, aby policie posoudila, zda nedochází k páčání trestné činnosti v rodině žáka.

5. Zabavený alkohol předá ŠMP proti podpisu zákonnému zástupci žáka. Dokument o navrácení alkoholu zákonnému zástupci přiloží k zápisu o jeho zjištění.
6. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
7. Z držení alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené Školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je považováno nabízení alkoholu ostatním žákům ve škole. V tomto případě je třeba přivolat Policii ČR k prošetření události a vyrozumět zákonné zástupce.

3. Nelegální návykové látky (dále jen NNL)

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Školním řádem je zakázáno užívání NNL, jejich distribuce a přechovávání. Školní řád současně zakazuje vstup do školy pod vlivem NNL a současně stanovuje sankce za porušení zákazu.

3.1 Konzumace NNL ve škole

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci NNL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby. K takovému účelu poslouží obálka – žák vloží NNL za přítomnosti svědka do obálky, obálku pedagogický pracovník zalepí a svým podpisem přes přelep, podpisem svědka a žáka zajistí objektivitu úkonu.
3. V případě, kdy je žák pod vlivem NNL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou předlékařskou první pomoc a volá rychlou záchrannou službu a Policii ČR.
4. V případě, že není nutné volat rychlou záchrannou službu, sepíše o události stručný záznam s vyjádřením žáka, a to za přítomnosti svědka ([Příloha č.1](#)). V záznamu uvede jméno žáka, datum, místo a čas události a také informaci odkud, od koho NNL získal. Následně o případu bezodkladně vyrozumí vedení školy a školního metodika prevence.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, odvede pedagogický pracovník žáka i s jeho věcmi do zástupcovny, kde předá informace a zabavenou NNL. Vedení školy vyrozumí zákonné zástupce žáka. S ohledem na to, že po požití NNL není žák způsobilý pobytu ve škole a účasti na vzdělávacím procesu, je nutné, aby si jej převzali zákonní zástupci. Pokud si jej nemohou zákonní zástupci převzít, může tak po jejich souhlasu učinit osoba blízká.
7. Jestliže není zákonný zástupce dostupný nebo si odmítne pro žáka přijet, je nutné požádat o součinnost Policii ČR a OSPOD

8. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval NNL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky a dbát pokynů pracovníků školy. Zákonný zástupce má právo se písemně vyjádřit k této skutečnosti a postupu školy.
9. Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
10. V případě uživatelova zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
11. Z konzumace NNL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené Školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný sobě a podle typu užití NNL může být nebezpečný i okolí, ale jeho jednání z právního hlediska není významně škodlivé. Distributor se vždy dopouští jednání, které má znaky trestného činu. Distribuce je trestným činem, užívání NNL je porušením Školního řádu.
12. Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.

3.2 Distribuce a přechovávání NNL ve škole

1. Distribuce NNL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
2. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci NNL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
3. Přechovávání NNL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený Školním řádem.
4. V případě podezření, že žák u sebe přechovává NNL, je nutné tuto látku zajistit a předat policii. Pedagogický pracovník není oprávněn tuto látku zlikvidovat nebo předat zákonným zástupcům.
5. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.
6. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsáním níže.

3.3 Zadržení NNL u žáka

V případě, kdy pracovníci školy zadrží nebo mají podezření, že některý z žáků má u sebe látku, kterou považují za NNL, postupují takto:

1. Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR. Není zde sice oznamovací povinnost, ale

pouze Policie ČR může provést prohlídku žáka a po příslušných expertizách nechat NNL zničit v souladu s právními předpisy.

2. Odvedeme žáka i s jeho věcmi do zástupcovny. Při důvodném podezření, že žák má NNL u sebe, žáka do příjezdu Policie ČR udržujeme v izolaci od ostatních žáků, neustále pod dohledem. Neprovádíme mu osobní prohlídku, ani prohlídku osobních věcí, ani výslech. Při zadržení podezřelé látky u žáka látku zabavíme, nijak ji netestujeme a předáme ji Policii ČR.
3. Vedení školy vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
4. O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka ([Příloha č.1](#)). Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že žák zápis odmítne podepsat, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.
5. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem přivolanému lékaři, který se dostaví v případě, že to vyžaduje zdravotní stav žáka. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady NNL jsou známy protilátky, které odstraní nebo zmírní akutní účinek NNL. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

3.4 Nález NNL ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za NNL, postupují takto:

1. Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury, neochutnávají ji, nepřesypávají, nečichají k ní.
2. O nálezů ihned uvědomí vedení školy, následně ŠMP a TU.
3. Vedení školy okamžitě informuje Policii ČR. Zajištění látky provádí policie. Pedagogický pracovník o nálezů zpracuje písemný záznam.
4. V případě časové překážky na straně policie se z praktických důvodů doporučuje za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových/latexových rukavic vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezů ([Příloha č.2](#)). Obálku přelepí, opatří podpisy zúčastněných a uschová ve školním trezoru. Zajištěnou látku následně předat Policii ČR.

4. Školní šikanování

Ve Školním řádu je stanoveno, že žáci mají zakázáno šikanovat spolužáky a zaměstnance školy a současně jsou určena výchovná opatření, která budou následovat při porušení Školního řádu.

Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace.

4.1 Řešení šikany v počátečních stádiích

Šikanu, kterou zvládne škola sama (první a druhé stadium), řeší KiVa tým (Kateřina Dorňáková – koordinátor programu ve škole, **Kristýna Tvrdá - koordinátor KiVa týmu**, Petra Vlková, Marek Salaj, Petra Kleštincová, Irena Tilzová, Ellen Kalaidzidu) podle metodiky KiVa.

1. Prvotní rozhovor (formulář č. 1) viz. [Příloha č.3](#) – kterýkoli pracovník školy, který se o případu dozví (informaci a formulář předá či pošle školní metodičce prevence Kristýně Tvrdé na mail tvrd@zsuvaly.cz)
2. Rozhovor se šikanovaným žákem (formulář č. 2) – dva členové z KiVa týmu
3. Individuální rozhovory s žáky, kteří se šikanování účastnili (formulář č. 3) – dva členové KiVa týmu
4. Společná diskuze s žáky, kteří se šikanování účastnili (formulář č. 4) - dva členové KiVa týmu
6. Rozhovor třídního učitele s několika spolužáky - společně se zamyslí, jak by mohli šikanovaného žáka podpořit
7. Následný rozhovor se šikanovaným žákem (formulář č. 5)
8. Následný skupinový rozhovor s žáky, kteří se šikanování účastnili + s obětí, pokud chce (formulář č. 6)

Pokud je se žákem veden rozhovor v souvislosti se šikanou ve škole, zákonní zástupci jsou o tom následně informováni přes Bakaláře.

Pokud se situace nezlepší, škola dále přistoupí k následujícím opatřením:

10. **Vedení školy zajistí ochranu oběti šikany** (do doby, než se vše vyřeší – škola zajistí zvýšený dohled, zorganizování bezpečných příchodů a odchodů dítěte do a ze školy, v závažném případě ponechat doma).

11. **Řešení chování agresora** proběhne formou výchovného pohovoru nebo výchovnou komisí složenou z vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce a třídního učitele a v případě potřeby dalšího odborníka. V obou případech jsou kromě agresora přítomni jeho rodiče.

Je vhodné dodržovat následující posloupnost vedení jednání:

- seznámení rodičů s problémem
- postupné vyjádření všech pedagogů
- vyjádření žáka
- vyjádření rodičů

- rozhodování komise za zavřenými dveřmi
- seznámení rodičů a žáka se závěrem komise

Z jednání bude proveden zápis, který obsahuje (datum, strukturu, závěr, podpisy všech zúčastněných, souhlas zákonných zástupců s navrhovaným řešením). Rodičům budou nabídnuty kontakty na instituce a odborníky.

V případě, že zákonní zástupci odmítají spolupráci, zváží škola oznámení na Policii ČR a orgánům sociálně právní ochrany dítěte.

12. Třídní hodina - oznámení o potrestání agresorů před celou třídou.

13. Řešení případu šikany ze strany oběti - proběhne rozhovor se zákonnými zástupci oběti za účasti třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce a ředitele školy. Při rozhovoru budou zákonní zástupci seznámeni se závěry zjištění a dojde domluvě na dalších opatřeních, na spolupráci s rodiči a na způsobu ochrany oběti. Rodičům budou předány kontakty na instituce a odborníky.

14. Bude svolána třídní schůzka - třídní učitel na třídních schůzkách seznámí ostatní zákonné zástupce, že se ve třídě řešila šikana a jak se dále bude pracovat s rizikovou třídou v preventivní oblasti, vybídne zákonné zástupce ke spolupráci.

15. Práce s celou třídou - ve třídě dojde k uzavření celé záležitosti. Výstupem práce se třídou bude nastavení takových pravidel chování třídy, která zamezí možnost opakování šikany. Zajistí třídní učitel a zástupce školního poradenského pracoviště (metodik prevence, školní psycholog, výchovný poradce). Třídní učitel společně se zástupcem ŠPP budou informovat pedagogický sbor o výsledcích řešení. Třída bude dlouhodobě sledována.

4.2 Řešení pokročilé šikany

V případě pokročilé šikany s neobvyklou formou, které škola nedokáže vyřešit sama a potřebuje pomoc specializovaných institucí (PPP, SVP,...) a Policie ČR bude škola postupovat takto:

První kroky pomoci

1. Překonání šoku pedagogického pracovníka – bleskový odhad závažnosti a formy šikany rychle odhadnout vlastní možnosti k záchraně oběti (nevystavovat se nepřiměřenému ohrožení).
2. Bezprostředně zajistit záchranu oběti, zastavit skupinové násilí, odvést okamžitě ze třídy

Příprava podmínek pro vyšetřování

3. Zalarmovat pedagogy v blízkosti a informovat vedení školy.
4. Zajistit dohled ve třídě, nenechávat třídu samotnou – zabránit agresorům a svědkům domluvit se na křivé výpovědi
5. Pokračovat v pomoci a podpoře oběti (zajistit lékařské vyšetření), v případě, že není lékařské vyšetření třeba, poskytnout psychickou podporu (kontaktovat školní psycholožku).
6. Ředitel školy kontaktuje rodiče oběti

7. Při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR a orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Paralelně bude navázán kontakt se specialistou na šikanování.
8. Následuje vlastní vyšetřování

Vyšetřování

9. Proběhnou rozhovory s obětí a informátory.
10. Budou nalezeny nejslabší články mezi nespolupracujícími svědky.
11. Proběhnou individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky.
12. Budou vedeny rozhovory s agresory, případně konfrontace mezi agresory. Není vhodné konfrontovat agresory s oběťmi.

Náprava

13. Pomocí metody vnějšího nátlaku dojde ke změně konstelace skupiny.

Pro potrestání a další práci s agresory lze využít:

- kázeňská opatření (napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)
- sníženou známku z chování
- realizace individuálního výchovného plánu agresora
- převedení do jiné třídy
- přeřazení do jiné základní školy
- doporučit rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP případně diagnostického ústavu
- podat návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou

Ohlašovací povinnost školy při výskytu šikany:

- Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které splňuje znaky přestupku nebo trestného činu, obrátí se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je také možné podat na státní zastupitelství.
- Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování a s ním souvisejících činností, oznámí škola tuto skutečnost zákonným zástupcům agresora i oběti.
- OSPOD škola oznamuje všechny případy, které oznámila Policii nebo státnímu zástupci a dále takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že se dítě nachází v nepříznivé sociální situaci, jelikož jeho přirozené prostředí nedokáže dostatečným způsobem naplňovat své funkce při zajišťování přiměřené ochrany příznivého vývoje dítěte.

4.3 Šikana učitele (ze strany žáků)

Šikana učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu pedagoga. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou. Musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám.

Postup:

1. V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem si pedagog zajistí bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě.
2. Pedagog v pozici oběti šikany či pedagog, který je takovéto situace svědkem, vyhledá okamžitě pomoc (obrací se na ředitele školy / školního psychologa / metodika prevence / výchovného poradce / jiného pedagogického pracovníka).
3. O vzniklé situaci je informován ředitel školy.
4. Pokud se jedná o situaci ohrožující zdraví či bezpečí pracovníka, ředitel školy přivolá Policii ČR, zajistí pomoc externího specialisty.
5. Školní preventivní tým (metodik prevence, výchovný poradce, psycholog) zajistí další šetření: rozhovor s obětí, rozhovor se svědky, rozhovor s agresorem / skupinou agresorů – je zajištěno, že se nemohou domlouvat na společné výpovědi, nikdy nedochází ke konfrontaci. Z rozhovoru se provádí zápis, pokud není ředitel školy vyšetřování přítomen, je o výsledcích okamžitě informován.
6. Ředitel školy informuje zákonné zástupce agresorů o vzniklé situaci a pozve je do školy k pohovoru s výchovnou komisí.
7. Výchovná komise (ve složení - výchovný poradce, třídní učitel, školní metodik prevence, školní psycholog) projedná se zákonnými zástupci žáka další postup. Provede se zápis z jednání výchovné komise – podepíše jej všichni přítomní.
9. Ředitel školy udělí agresorovi/agresorům výchovné opatření v souladu se Školním řádem.
10. Ředitel školy informuje Policii ČR či OSPOD, pokud došlo k závažnějšímu případu šikanování.
11. Školní metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem a školním psychologem zajistí následnou práci s třídním kolektivem.
12. Ředitel školy nabídne pedagogovi odbornou pomoc a podporu.

5. Kyberšikana

Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky prostřednictvím informačních komunikačních technologií. Povaha a provedení útoku pak určují její závažnost.

Škola se kyberšikanou zabývá vždy, když se o ní dozví. Základním úkolem je zmapování konkrétního případu, který nám pomůže rozhodnout se pro správný postup řešení.

V závažnějších případech kyberšikany (kyberšikana naplňuje skutkovou podstatu trestného činu) škola kontaktuje Policii ČR a orgán sociálně právní ochrany dětí.

Při stanovení kompetencí při řešení kyberšikany je třeba zjistit, zda jednání prokazatelně souvisí s činností školy (týká se žáků či zaměstnanců školy a zároveň má výrazně negativní dopad do školního prostředí nebo takové narušení intenzivně a bezprostředně hrozí).

Pokud ANO

1. Pedagogický pracovník při zjištění kyberšikany informuje školní poradenské pracoviště (školní metodik prevence, výchovný poradce, školní psycholog) a příslušného TU, týká-li se situace vztahů mezi žáky jeho třídy. Dojde k vyhodnocení situace a dle toho dále případ řeší TU (s podporou kolegy ze ŠPP) nebo školní metodik prevence (případně výchovný poradce).

Školní metodik prevence či TU zajistí následující:

1. podpoří oběť (zklidnění a nabídnutí podpory)
2. vyšetří incident (cílem je zjistit, jak dlouho trval, kde probíhal, kdo se do něj zapojil, jaký měl dopad na oběť)
3. zajistí dostupné důkazy (screeny obrazovky, výpisy volání, SMS, aj.)
4. provede rozhovor s agresorem
5. informuje rodiče oběti i agresora a zapojí je do řešení, poučí rodiče o tom, jaký bude postup řešení na úrovni školy
6. navrhne odpovídající kázeňská opatření v souladu se Školním řádem
7. v případě, že byla naplněna skutková podstata trestného činu, škola oznamuje na Policii ČR
8. informuje zasažené žáky o výsledcích šetření ve škole a uložených kázeňských opatřeních
9. realizuje preventivní opatření (OSV hodiny a ICT hodiny zaměřené na problematiku kyberšikany a kyberbezpečí)
10. ze všech rozhovorů s žáky a rodiči provede zápis

Škola **nemůže** udělovat kázeňské tresty, popř. snížené známky z chování za činnost, která se **nestala** během vyučování nebo v rámci akcí organizovaných a zajištěných školou, kde učitel vykonává nad žáky dohled.

Pokud NE

1. Pedagogický pracovník při zjištění kyberšikany, která nesouvisí s činností školy, podpoří oběť a nabídne pomoc školního psychologa při vyrovnávání se s následky kyberšikany
2. Informuje rodiče oběti a poučí je o tom, že případ kyberšikany nespadá do kompetencí školy (např. útok proběhl mimo vyučování a nemá návaznost na šikanu, která probíhá ve škole, agresorem je někdo mimo školu apod.), škola doporučí rodičům oběti, aby se v případě kyberšikany svého dítěte obrátili na Policii ČR, popř. podali žalobu k soudu (rodiče mohou např. zažalovat agresora u občanského soudu za obtěžování, úmyslné vystavování nepříjemným zážitkům, stresu apod.)
3. Škola realizuje preventivní opatření (OSV hodiny a ICT hodiny zaměřené na problematiku kyberšikany a kyberbezpečí)

6. Netolismus

Termínem netolismus označujeme závislost na tzv. virtuálních drogách a jejich nadužívání. Mezi ně patří zejména počítačové hry, sociální sítě, virální videa, mobil, televize apod.

V takovém případě významně zasahuje nadužívání technologií do organizace času a projevuje se například nepravidelností v jídlu nebo nedostatkem spánku, zhoršují se vztahy v rodině či ve škole, zhoršuje se školní prospěch a dítě ztrácí zájem o jiné aktivity.

Postup:

1. Pokud má učitel nějaké podezření, informuje ŠPP (školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce) a domluví se na dalším postupu.
2. ŠPP zjišťuje situaci, vede rozhovor se žákem, popřípadě s rodiči a pomůže zprostředkovat žákovi odbornou pomoc – PPP, CDZ, odborné zdravotnické zařízení apod.

7. Krádeže

Žáci jsou seznámeni s tím, že jsou krádeže protiprávním jednáním. Ve Školním řádu jsou stanoveny sankce. Ve Školním řádu je doporučeno žákům, aby do školy nenosili cenné předměty a větší obnosy peněz. Žáci mají zakázáno odkládání mobilních telefonů a cenných předmětů. Pokud je musí odložit z bezpečnostních důvodů, vyučující určí místo k uložení. Žáci jsou vedeni k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Postup při nahlášení krádeže žákem:

1. Učitel, kterému byla nahlášena krádež, pořídí záznam o události na základě výpovědi poškozeného (kdo- kdy- kde- jak- proč- čím- ...) a následně se snaží vyřešit krádež dle svých možností, případně za pomoci ostatních pedagogů.

2. V případě, že je znám pachatel, musí nahradit způsobenou škodu. Zloděj musí věc vrátit přímo poškozenému, omluvit se, případně nabídnout za své jednání nějakou kompenzaci.
3. Pokud ukradená věc přesáhla částku 5000 Kč, ohlásí to pedagogický pracovník vedení školy a to hlásí událost na Policii ČR nebo poučí zákonného zástupce poškozeného žáka, že má tuto možnost.
4. Pedagogický pracovník informuje o události ŠPP, které dle svých možností
5. Potrestání žáka dle platného školního řádu.
6. V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná opatření, která škola zvolila, neměla žádný účinek, je třeba nahlásit věc OSPOD.
7. O krádeži budou informováni zákonní zástupci poškozeného ihned, zákonní zástupci zloděje až po zjištění příčin chování, které ke krádeži vedly.

8. Vandalismus

Ve Školním řádu je uvedeno, že každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto bude po něm škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. Optimálním řešením náhrady škody je uvedení poškozené věci do původního stavu viníkem či za pomoci rodičů. U škod, které není možné opravit, je po zákonných zástupcích žáka vymáhána náhrada škody.

Vznikne-li škoda na školním majetku:

1. Pedagog, který zjistí poškození ihned po zjištění poškození celou věc důkladně prošetří. Je třeba zjistit viníka poškození a o situaci sepsat záznam.
2. Pedagog poté informuje, případně požádá o zapojení třídního učitele.
3. TU o situaci informuje zákonné zástupce.
4. V případě, že škola viníka zná, může na něm (respektive jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
5. Pokud nedojde ke smíru (náhrada vzniklé škody), škola ohlásí věc Policii ČR (do 5 000 Kč řešeno jako přešupek, nad 5 000 Kč řešeno jako trestný čin).
6. Při odmítnutí spolupráce rodičů, zákonných zástupců nebo při opakovaném vandalismu vyzoomět OSPOD (obecní úřad).
7. Při každém vandalském činu podávat vždy objektivní informace pedagogickému sboru, vychovatelům, žákům a rodičům tak, aby bylo zamezeno „informačnímu šumu“ a překrucování stavu věci.
8. Při opakovaném vandalismu stejným žákem oslovit ŠPP a domluvit další postup (pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče apod.).
9. O vzniklé škodě je informováno vedení školy.

9. Záškoláctví

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka školy při vyučování (absenci žáka omlouvá pedagogický pracovník, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce či plnoletého žáka, vždy v souladu s pravidly školy, která jsou uvedena ve školním řádu). Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku a povinnost žáků do školy chodit řádně a včas. Nezřídká je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince.

Zákonný zástupce je povinen oznámit důvod nepřítomnosti žáka do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka. Po návratu žáka do školy musí být tato nepřítomnost omluvena elektronicky v systému Komens v Bakalářích. Všechny zameškané hodiny, které nebudou řádným způsobem a včas omluveny, jsou považovány za neomluvené.

V odůvodněných případech může třídní učitel žádat doložení žakovy nepřítomnosti ošetřujícím lékařem.

Rozsah neomluvené absence se hodnotí vždy za každé čtvrtletí školního roku.

Doporučený postup řešení:

1. **První kontakt se zákonným zástupcem při absenci žáka.** Při neomluvené absenci v rozsahu alespoň 1 neomluvené hodiny TU **vyčká**, zda zákonný zástupce doloží důvody nepřítomnosti do 3 dnů od počátku nepřítomnosti. Pokud se tak nestane, TU **upomene** vhodným způsobem zákonného zástupce žáka. Pokud není doložen důvod nepřítomnosti ani po upomínce, TU **kontaktuje** zákonného zástupce a informuje ho o absenci žáka. Prostřednictvím neformálního rozhovoru TU zjistí důvod nepřítomnosti a společně domluví další postup. Výsledek je zaznamenán.
 - a) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole ví a šlo pouze o opomenutí z jeho strany. V tom případě je nepřítomnost omluvena dodatečně a třídní učitel domluví se zákonným zástupcem taková opatření, aby se situace neopakovala.
 - b) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole neví. Učitel probere situaci se zákonným zástupcem dítěte, dotáže se na možný důvod nepřítomnosti, motivuje jej k rozhovoru s dítětem a řešení situace domluvou, případně upozorní na výchovná opatření, stanovená školním řádem. V tomto případě absence obvykle není omluvena.
 - c) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole ví, ale nepovažuje důvody za dostatečné k omluvení, tj. žáka omluvit nechce. Prostřednictvím rozhovoru učitel zjistí možný motiv, který dítě k tomuto jednání vedl. Učitel navrhne další postup ve věci (domluva, zajištění poradenství, doučování, služby), případně zmíní, zda a jaké důsledky pro žáka z dané situace vyplývají. Absence není omluvena.

V komunikaci se zákonnými zástupci žáka je vždy třeba klást důraz na pozitivní přístup a konstruktivní řešení. Je třeba objektivně popsat situaci, zdůvodnit, z jakého důvodu je tato situace nežádoucí, popsat žádoucí stav a navrhnout opatření k jeho nastolení.

2. O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje a dle situace informuje vedení školy a další pracovníky ŠPP (školního psychologa, školního metodika prevence).
3. Neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel společně s výchovným poradcem formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván.
 - a) Nedaří-li se kontaktovat zákonného zástupce, následuje písemná pozvánka k osobnímu setkání a to v následujícím sledu: 1. **neformální** (prostřednictvím e-mailu nebo jinak doručenou pozvánkou); 2. **formální, doporučeným dopisem**, 3. **formální, doporučeným dopisem s doručenkou** (doručenky jsou součástí záznamu o přijatých opatřeních).
 - b) **Schůzka zákonných zástupců žáka s třídním učitelem a výchovným poradcem.** Ti projednají důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence a dohodnou termín další schůzky.
 - c) Třídní učitel provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem a další termín schůzky, na které bude vyhodnocováno plnění opatření. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává. Zápis uloží výchovný poradce ve své dokumentaci.
4. Pokud má žák **11 až 25 neomluvených hodin**, svolává se jednání výchovné komise. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholog, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu, originál se založí do dokumentace školního poradenského pracoviště.
5. V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka **přesáhne 25 hodin**, zasílá škola (výchovný poradce) oznámení o zanedbání školní docházky s náležitou dokumentací okresnímu státnímu zastupitelství, orgánu sociálně právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu. V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR.
6. Vedle neomluvené absence je třeba věnovat pozornost také **zvýšené omluvené absenci**. Zvýšené množství zameškaných vyučovacích hodin, ačkoli řádně omluvených, je nežádoucí a může být projevem skrytého záškoláctví, kterému je také třeba věnovat patřičnou pozornost a včas proti němu zakročit. Je tedy třeba evidovat omluvenou absenci také ke konci každého čtvrtletí školního roku. V případě, že třídní učitel zpozoruje podezřelý nárůst omluvené absence (přes 50 % vyučovacích hodin) za čtvrtletí školního roku, je na místě, aby se podrobněji zabýval věrohodností důvodů nepřítomnosti. Pokud je důvod nepřítomnosti žáka nevěrohodný, může se třídní učitel nebo výchovný poradce obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka a požádat jej o vysvětlení, případně sdělit, že příště bude vyžadovat potvrzení od lékaře. Vyžadovat omluvení absence lékařem zpětně však není možné.

Výchovná opatření při prokázaném záškoláctví:

Pokud žák poruší povinnosti stanovené školním řádem, lze mu podle závažnosti tohoto provinění uložit důtku třídního učitele, důtku ředitele školy nebo sníženou klasifikaci z chování.

Doporučené postupy a metody z hlediska pedagoga:

Jedním z hlavních úkolů pro učitele, rodiče, případně i pro psychology je vyšetření příčin záškoláctví. Náprava již rozvinutého záškoláctví bývá velmi obtížná, proto by měla být jeho předcházení věnována maximální pozornost. Prvním krokem k nápravě je problém včas rozpoznat a porozumět individualitě dítěte. Nezbytnou podmínkou překonávání vzniklých obtíží je spolupráce rodičů, učitele a i poradenských pracovníků školy.

1. Čím dříve je záškoláctví odhaleno, tím lépe pro dítě. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se s rodiči, případně psychologem.
2. Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
3. Pokud se záškoláctví rozmáhá ve velkém a máme-li podezření a na hrozbu závislostí, spolupracovat s dalšími odbornými institucemi
4. V třídním kolektivu zjistit, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, předat ho do péče psychologa.

10. Rizikové sexuální chování

K rizikovému sexuálnímu chování patří např. předčasný začátek pohlavního života (spadá sem také zvýšená konzumace pornografie před 15. rokem života), pohlavní styk před 15. rokem života, prezentování vlastních explicitně erotických materiálů na internetu apod. Dítě může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí.

Rizikové sexuální chování upravuje Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb. 39, a to:

- § 367 Nepřekážení trestného činu
- § 185 Znásilnění
- § 187 Pohlavní zneužití
- § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie
- § 198 Týrání svěřené osoby
- § 368 Neoznámení trestného činu

Postup:

V tomto případě lze podle závažnosti řešit vzniklou situaci buď na půdě školy, se školním poradenským pracovištěm nebo zprostředkovat kontakt rodičů se specializovaným pracovištěm, které nabízí psychologické terapeutické a poradenské služby.

Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit na OSPOD nebo Policii České republiky.

11. Rizikové chování v dopravě

Rizikové chování v dopravě zahrnuje agresivní chování v dopravě, neočekávané chování a chování v rozporu s oficiálními a neoficiálními pravidly. Podle typu rizikového chování se dělí na:

- rizikové chování způsobené vlivem návykových látek
- rizikové chování způsobené neznalostí dopravních předpisů
- rizikové chování způsobené osobnostními faktory

Prevence na škole zahrnuje tyto oblasti:

Dopravní výchova

V rámci všeobecné prevence jsou na prvním stupni zajištěny besedy s tematikou dopravní výchovy a následně praktický nácvik na dopravním hřišti. Pozornost je věnována pravidlům pro pohyb chodců a cyklistů.

Na druhém stupni v rámci dopravní výchovy je věnována pozornost pravidlům pro pohyb cyklistů v městském provozu.

Práce s rodinou

Budou poskytovány informace na rodičovských schůzkách, případně formou individuálních konzultací s rodiči.

V případě rizikového chování žáka v dopravě jsou kontaktováni rodiče žáka. Výjimečně je kontaktována Policie ČR a to zejména v případě, kdy jsme svědky aktivit žáků, které mohou vést k dopravním nehodám.

12. Psychická krize/duševní onemocnění žáka

Psychická krize bývá reakcí člověka na náročnou životní situaci, na nějakou dramatickou změnu. Bývá provázena negativními emocemi a potížemi, které nabydou na své intenzitě.

Postup:

1. Pedagog, který zaznamená u žáka psychickou nepohodu, krizi či počínající duševní onemocnění by měl být schopen sám či za podpory někoho z kolegů (školní psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel) vést s žákem **podpurný rozhovor**, jehož cílem má být, vedle poskytnuté podpory (*“nejsi na to sám/sama”, “lze s tím něco dělat”*) **domluva s žákem na dalším postupu, kontaktování zákonných zástupců**. Důvěrný vztah mezi učitelem a žákem (i jeho rodinou) může hrát významnou roli při celém procesu poskytování včasné intervence tak, aby byla co nejefektivnější. Pedagog by se měl s žákem domlouvat na dalších krocích. Zejména kontaktovat pomoc, komunikovat s rodiči (zákonnými zástupci) po domluvě s žákem, a tedy nejednat takzvaně „za jeho zády“.
2. Pedagog by měl být schopen poskytnout žákovi i jeho rodině základní informace k dané problematice a možnostem řešení situace.

3. Úkolem pedagoga **není** dané **potíže diagnostikovat či léčit**. Jeho role spočívá zejména ve **zprostředkování kontaktu žáka s rodiči** (či v podpoře k němu) a poté případně s příslušnými odborníky. Pokud žák sám osloví svého učitele, je na místě jej za to ocenit, ujistit jej, že je na správném "místě" a že je dobře, že tak učinil. Sdělované potíže či svěřený problém není vhodné bagatelizovat, a to ať už jsme v jakékoliv roli ve vztahu k dotyčnému žákovi. Naopak je prospěšné vyjádřit mu svůj zájem a spoluúčast na řešení jeho situace tak, jak to bude potřeba (samozřejmě v rámci našich vlastních osobních i profesních možností a hranic).
4. Je vhodné, **aby s žákem spolupracoval takový pedagog, k němuž má žák důvěru**, se kterým je schopný vést (ideálně) otevřenou komunikaci. Ne nutně to vždy tedy musí být např. školní psycholog, výchovný poradce či školní metodik prevence. Často může být třídní učitel tím, kdo má k žákovi nejbližší a žák se mu svěří. Třídní učitel si také jako první může všimnout, že s žákem není vše v pořádku a oslovit ho. Popřípadě žák tíhne s důvěrou k jinému pedagogovi, např. jeho oblíbeného předmětu. **Není nutné, aby pedagog znal "řešení" hned**, důležité je s žákem navázat vztah postavený na důvěře umožňující otevřenou komunikaci.
5. Při zachování důvěrnosti údajů může pedagog probrat žákovu situaci se **školním psychologem**, který ho může v dalším postupu podpořit.
6. Rodičům pedagog v případě potřeby **doporučí kontaktování odborného pracoviště** –pedagogicko-psychologické poradny, psychologické nebo psychiatrické ambulance.
7. Škola **rodičům nabídne spolupráci**. Pro žáka v psychické krizi či v době počínajícího duševního onemocnění je vedle poskytnutí včasné intervence zásadní také podpůrné a přijímající prostředí, které by měla škola spolu s rodinou a odbornými institucemi spoluvytvářet.
8. Součástí léčby bývá nezdědka **farmakoterapie**. Je dobré mít na paměti, že medikace může mít vliv na každodenní fungování žáků jak pozitivním, tak negativním směrem.
9. V případě odmítavého či **nespolupracujícího postoje rodičů** (kdy je důvodem např. strach ze stigmatizace rodiny) pokud se jedná o ohrožení zdraví či života dítěte, je na místě kontaktovat OSPOD (Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí). I dítě má právo požádat OSPOD a také školu a školské zařízení o pomoc při ochraně života a svých práv a učinit tak může i bez vědomí rodičů.
10. V případě **bezprostředního ohrožení zdraví dítěte** či jeho okolí je na místě volat **rychlou záchrannou službu**.

Čemu se vyvarovat při rozhovoru s žákem:

- Slib, že žákem právě sdílené sdělení zůstane vaším tajemstvím.
- Slib, že to bude dobré, že to vyřešíme k ideální představě žáka.
- Přehnané reakce (obavy, zděšení, pláč, úzkost, panika, vztek, vyhrožování, litování...).
- Zlehčování situace.
- Moralizování a obviňování.

12.1. Poruchy příjmu potravy

V rámci prevence jsou žáci seznamováni s nebezpečím jednostranných nebo extrémních postojů ve výživě, životním stylu nebo ve sportu. Dále jsou seznámeni s nebezpečím a neúčinností redukčních diet.

Rodičům budou v případě zájmu poskytnuty informační materiály o poruchách příjmu potravy a kontakty na zařízení zabývající se léčením poruch příjmu potravy.

V případě podezření na některou z forem poruch příjmu potravy u žáka (výrazné zhubnutí, sebepoškozování či informace od spolužáků, že zvrací) jsou vždy kontaktováni rodiče a doporučen kontakt s psychologem nebo lékařem.

12.2. Sebepoškozování

Mezi způsoby sebepoškozování patří: řezání, pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, kousání, údery, nárazy, tahání vlasů a kůže atd. Nejčastějším místem poškození však bývají ruce, zápěstí a stehna.

Postup:

1. Kontaktovat školní psycholožku a domluvit se na dalším postupu dle aktuální situace:
 - rozhovor s dítětem
 - kontaktování zákonného zástupce a oznámení o sebepoškozování dítěte.
 - motivovat dítě a rodinu k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychiatrická ambulance.
 - stanovit jasně pravidla a hranice na půdě školy.
2. V případě přímého rizika závažného ublížení či ohrožení života školní psycholog kontaktuje psychiatrické oddělení či kliniku spádové nemocnice i nedobrovolně – cílem je zabránit vážnému poškození zdraví žáka. V akutním případě ohrožení života volá záchrannou službu (155) a informuje zákonné zástupce žáka.

12.3. Sebevražedné chování

Sebevražda je obvykle dlouhodobý proces s určitým vývojem (od sebevražedných myšlenek, tendencí, plánů až k rozhodnutí vzít si život). Ukazuje se, že mnoho lidí, kteří o sebevraždě přemýšlí nebo se o ni pokusí, ve skutečnosti zažívají silnou psychickou bolest a hledají řešení, jak se jí zbavit. Sebevražda tak může být nešťastným vyústěním vnitřního utrpení.

U dospívajících se mohou objevovat také impulzivní sebevraždy způsobené např. rozchodem, neúnosnou či vyhrocenou situací doma nebo pokusy o sebevraždy, kde není ani tak cíl zemřít, jakožto spíše volání o pomoc. Ani takové chování nelze brát na lehkou váhu, protože stále ukazuje na skrytou bolest či trápení, které daný jedinec v onen moment neumí vyjádřit jiným způsobem. Obecně mají mladiství častěji sebevražedné myšlenky než dospělí, jsou impulzivnější a snadněji ovlivnitelní médii (např. způsobem, jakým média podávají zprávy o sebevraždě) a vyskytuje se zde více pokusů o sebevraždu než u dospělé populace.

Varovné signály:

Mohou se objevovat v různé kombinaci a u každého jinak. Nemusí být přítomny všechny signály. Každý projev sebevražedného jednání by měl být brán vážně. Zásadním varovným znakem je, když se žák začne projevovat významně jinak, než tomu bylo doposud.

Změny v chování:

- samotářství, vyhýbání se kamarádům či oblíbeným činnostem
- potíže se soustředěním
- zhoršený školní prospěch
- rizikové chování (např. užívání návykových látek)
- změna chuti k jídlu
- potíže se spánkem (např. polehávání či pospávání v hodinách)
- potíže ve vztazích
- zanedbávání svého vzhledu
- sebepoškozování
- zabývání se myšlenkami na sebevraždu či ukončení života
- vyhledávání informací o sebevraždě, shromažďování prostředků k vykonání sebevraždy (např. lano, léky)
- rozdávání osobních věcí

V prožívání:

- náhlé změny nálad
- dlouhodobý smutek, plačtivost
- zvýšená úzkostnost
- podrážděnost, výbuchy vzteku
- vyčerpání, apatie, pasivita
- nízké sebehodnocení a sebedůvěra

V komunikaci:

- ne/přímé vyjádření, že chce zemřít: *Přál/a bych si být mrtvá. Nechci žít. Kéž bych se nikdy nenarodil/a.*
- vyjádření beznaděje: *Nic nemá smysl. Můj život nemá smysl.*
- vyjádření toho, že je všem na obtíž: *Kdybych tu nebyl/a, nikomu bych nechyběl/a.*
- psaní deníku či básní, ve kterých se objevuje téma smrti či sebevraždy
- loučení se s ostatními, dopisy na rozloučenou

Postup:

Úkolem pedagoga je rozpoznat žáka v ohrožení a přesunout jej v systému péče dále.

Úkolem pedagoga **není** diagnostikovat žáka, poskytovat či nahrazovat odbornou péči.

1. **Sebevražedné myšlenky** - máme-li podezření, že má žák sebevražedné myšlenky, nesnažíme se situaci hned vyřešit sami, ale konzultujeme postup se školní psychologem.
 - a. Rolí pedagoga je v takové chvíli poskytnout podpůrný rozhovor (pokud se na to cítí) a předat žáka do další péče. V případě, že pedagog rozhovor uskutečnit nechce/nemůže, žáka ihned předává školní psychologovi. Zásadní

je **neslibovat žákovi naprostou důvěrnost informací** (*Slibuji, že to zůstane mezi námi*), i když si pedagog musí být vědom citlivosti údajů, které mu žák sděluje.

2. **Sebevražedné tendence** - ve chvíli, kdy má žák **naplánovaný způsob, místo a datum sebevraždy**, je ve vysokém riziku a v dané situaci je vhodné učinit následující kroky:

- a) jeden pedagog zůstává s žákem a nenechává ho o samotě (ideální je, když je pedagog stejného pohlaví jako žák, aby s ním případně mohl i na toaletu)
- b) vhodný je podpůrný empatický rozhovor
- c) vysvětlit, že budou kontaktováni jeho zákonní zástupci
- d) zavolat si na pomoc další dospělou osobu (nejlépe školní psycholog), která pomůže situaci řešit a která volá zákonným zástupcům a informuje je o situaci a domlouvá se na dalších krocích (včetně příjezdu do školy)
- e) předat zákonným zástupcům kontakty na odbornou pomoc v kraji

Rovnou se se zákonnými zástupci domluvit na další schůzce, příp. aby bylo jasné, kdo koho kdy kontaktuje. Na této další schůzce (TU + školní psycholog) je vhodné diskutovat, jestli a v jaké formě bude žák zapojen nadále do vyučování a jak bude nastavena komunikace informací o jeho stavu. Společně je vhodné připravit krizový plán pro případ, kdyby se situace opakovala.

3. **Pokus o sebevraždu** - situace, kdy si žák ve škole ublížil (např. pořezal se, spolykal prášky), chystá se k tomu, chystá či vyhrožuje, že si ublíží. První dospělý, který žáka najde, by měl:

- a) snažit se jednání zabránit, pokud lze, nebo poskytnout první pomoc
- b) zůstat s žákem a nenechat ho o samotě
- c) zavolat Rychlou záchrannou službu (155)
- d) zavolat si na pomoc další dospělou osobu, která mu pomůže situaci řešit
- e) zavolat zákonným zástupcům žáka a informovat je o situaci

Po situaci:

- pedagog vytvoří zápis o situaci (Příloha č.3)
- informuje ředitele školy a školního psychologa
- zaznamená situaci do Knihy úrazů

13. Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě ve škole

Jedná se o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná.

Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče a další členové rodiny.

Učitel sleduje a všímá si:

- změn v chování dítěte - celková stísněnost a nezáměr o dění kolem, zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými, úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob, zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty, váhání s odchodem domů po vyučování, sklony k sebepoškozování
- známek na těle dítěte - opakovaná zranění včetně zlomenin, modřiny a otoky, otisky různých předmětů a rukou na těle, stopy po opaření nebo popálení cigaretou
- některých známek zanedbávání - trvalý hlad, podvýživa, chudá slovní zásoba, špatná hygiena, nedostatek dohledu – dítě je večer doma samo, venku pobývá dlouho do tmy, vyčerpanost, vyhození z domova
- projevů zanedbávaného dítěte - má chudé nebo velmi špatné vztahy s rodiči, touží po citu a pozornosti jakéhokoliv dospělého, je neobvykle unavené až apatické, někdy naopak nezvládnutelné, všechno jí hladově a hltavě, zdráhá se odcházet domů

Při řešení situace spolupracuje ŠPP (školním psycholog, školní metodik prevence, výchovný poradce) s třídním učitelem, s orgánem sociálně právní ochrany dítěte, případně s Policií ČR.

13.1. Jak postupovat při chronickém ohrožení dítěte

1. **Pracovník školy**, který má podezření na ohrožení dítěte nebo se mu dítě (případně spolužák dítěte) svěřilo, se obrátí na třídního učitele a předá mu veškeré potřebné informace. V odůvodněných případech (např. nepřítomnost třídního učitele, nedůvěra žáka v třídního učitele) je možné obrátit se přímo na školního psychologa.
2. **Třídní učitel** se obrátí na školního psychologa, předá mu informace, které zakládají podezření z týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte, a spolu situaci zkonzultují. Je vhodné, pokud se prvotního předání informace účastní také pracovník, kterému se dítě svěřilo nebo který ohrožení zpozoroval (aby byly informace předány v autentické podobě).
3. **Školní psycholog** na základě získaných informací a rozhovoru s žákem vyhodnotí, zda se jedná o situaci vyžadující podání oznámení na OSPOD, oznámení na Policii ČR, nebo intervenci školy, stanoví další postup a při vhodné příležitosti o něm informuje ředitele školy. Pokud do komunikace zatím nebyl zapojen třídní učitel, informuje i jeho.
4. a) **Situace vyžadující podání oznámení** - v případě, že situace dítěte bude vyhodnocena jako ohrožující zdraví a vývoj dítěte, podá škola oznámení na OSPOD nebo Policii ČR a zároveň žákovi poskytuje podporu (ideálně ve spolupráci s OSPOD a dalšími podpůrnými službami).

b) **Situace vyžadující intervenci školy** - v případě, že situace dítěte nebude vyžadovat podání oznámení na OSPOD ani Policii ČR, škola poskytuje žákovi podporu s cílem zlepšení situace a zabránění eskalace potíží.

Spolupráci s rodinou škola průběžně vyhodnocuje. Pokud se situace žáka nelepší (či eskaluje) nebo pokud rodiče ztratí motivaci ke spolupráci a neplní dojednané dohody, škola podává oznámení na OSPOD.

13.2. Jak postupovat při akutním ohrožení

(okamžité ohrožení bezpečí, zdraví, života či důstojnosti dítěte, které je potřeba řešit bezodkladně)

1. Je potřeba **zajistit bezpečí dítěte**, v případě potřeby poskytnout první pomoc a zajistit lékařskou péči prostřednictvím rychlé záchranné služby (řeší jakákoliv dospělá osoba ve škole).
2. Jakmile je dítěti zajištěno bezpečí, informuje ten, kdo se o situaci dozvěděl školního psychologa (pokud to není možné, pak jiného pracovníka ŠPP) a třídního učitele dítěte.
3. Školní psycholog (v případě jeho nedostupnosti jiný pracovník ŠPP či TU) kontaktuje Policii ČR a OSPOD a informuje o situaci ředitele školy.
4. V případě, že byly incidentu ohroženy přítomny jiné děti, je nutné zajistit jejich bezpečí a psychickou podporu

14. Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus, hate speech

Postup při zjištění daného jevu:

1. Zjistit hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu.
2. Zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
3. Informovat Školní poradenské pracoviště
4. Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu.
5. Nabídnout alternativní volnočasové aktivity.
6. Zaměřit výuku na tyto problémy.
7. Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
8. Pozvat experty k diskusi s žáky.

9. Informovat rodiče v případě zjištění uvedených hlouběji zakotvených postojů a nabídnout jim spolupráci.
10. V případě závažných projevů (především násilných) informovat bezpečnostní složky (Policii ČR)

15. Prevence vzniku problémových situací u žáků s poruchou autistického spektra (PAS)

Školní psychologka seznámí pedagogické i nepedagogické pracovníky školy, kteří budou se žákem v kontaktu, s obecnými specifiky žáka s PAS, se specifiky v chování a komunikaci, dále se zásadními a podstatnými informacemi o individuálních zvláštěnostech a potřebách dítěte. O této skutečnosti bude vyhotoven zápis s podpisy všech zúčastněných. Třídní učitel úzce spolupracuje se zákonnými zástupci žáka. Informuje je o změnách chování, projevech problémového chování, o plánovaných změnách ve školním prostředí. Pro případ krizových situací má škola vytvořený krizový plán. Pro jednotlivé žáky s PAS je vypracován individuální krizový plán, se kterým jsou seznámeni pracovníci školy, kteří budou se žákem v kontaktu.

Krizové plány pro jednotlivé žáky s PAS jsou uloženy na sdíleném disku PEDAGOG, ve složce PREVENCE – KRIZOVÝ_PLÁN_děti-s-PAS. V listinné podobě jsou uloženy v kanceláři školní psychologky.

V letošním školním roce se jedná o tři krizové plány žáků ze tříd 1.A, 7.C a 8.A.

V případě agresivního chování žáka

- Pedagog se snaží zajistit bezpečí ostatním žákům (zajistí odchod žáka s PAS nebo ostatních žáků ze třídy).
- V případě, že v dané třídě není přítomen asistent pedagoga, přivolá pomoc alespoň jednoho dalšího dospělého.
- Snaží se žáka verbálně uklidnit. Pokud žák na uklidňování reaguje, snaží se, aby se žák posadil na zem, a pokračuje v jeho zklidňování.
- Pokud afekt stále trvá, hlídá, aby si neublížil.
- Kontaktuje zákonného zástupce, v případě potřeby Zdravotnickou záchrannou službu.

V případě autoagresivního chování žáka

- Pedagog se snaží zajistit bezpečí ostatním žákům (zajistí odchod žáků ze třídy).
- V případě, že v dané třídě není přítomen asistent pedagoga, přivolá pomoc alespoň jednoho dalšího dospělého.
- Snaží se žáka verbálně uklidnit a zastavit jeho autoagresivní chování.
- Kontaktuje zákonného zástupce, v případě potřeby Zdravotnickou záchrannou službu.

Přílohy:

Příloha č.1

Nález návykové látky u žáka

Jméno žáka, který byl přistižen:

Třída:

Datum narození:

Datum události:

Čas:

Kým byl přistižen:

Místo přistižení:

Odkud/Od koho návykovou látku žák má:

Popis události:

Chování žáka:

Vyjádření přistiženého žáka:

Závěr - výchovná opatření:

Podpis přistiženého žáka

Podpis pedagoga, který zápis provedl

Příloha č.2

Nález návykové látky

Datum nálezů:

Čas:

Místo nálezů:

Kdo látku objevil (odevzdal):

Kde byla látka objevena:

Za jakých okolností byla objevena:

Jak podezřelá/návyková látka vypadala:

Podpis nálezce látky
(toho, kdo látku odevzdal)

Podpis pedagoga, který zápis sepsal

Záznam o případu

Datum nahlášení: _____ 20 _____

První kontaktovaná osoba: _____

Ubližování nahlásil:

- Žák, kterému bylo ubližováno
- jeho spolužák, jméno: _____
- jeho zákonný zástupce: _____
- učitel, jméno: _____
- jiná osoba, jméno: _____

Kdo byl obětí ubližování: _____

Třída: _____

Co se stalo? Uveďte konkrétní příklady chování, které oběť vnímala jako ubližování.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kolikrát k tomuto chování došlo? _____

Kdy k němu došlo naposledy? _____

Jak dlouho situace trvá? _____

Žáci, kteří se ubližování účastnili: _____

Na základě zjištěných informací se

- jedná o: konflikt nebo hádku
- pocit ublíženosti z důvodu
- nepochopení individuální případ
- agresivního chování/ubližení
vytrvalou šikanu → předat k řešení
týmu KiVa.

Řešit je potřeba i případy, které týmu KiVa nepředáváme! Uplatníme v nich zavedené postupy školy. Například situaci vyřeší třídní učitel tím, že si s žáky promluví, případně bude viník potrestán. Někdy je potřeba dát agresorovi velmi asertivně najevo, že je jeho chování nepřijatelné.

Příloha č.4

Zápis o situaci

Jméno žáka:

Třída:

Datum události:

Varovné znaky, projevy chování, které se u žáka objevily:

Kdo s ním mluvil:

Jaké informace žák sdělil:

Jak byla situace řešena:

Kontaktování zákonných zástupců: ANO - NE

Co jim bylo sděleno:

Co sdělili, že učiní:

Další kroky